

Βιβλιογραφική προσέγγιση του Κυριάκου Μάτση

Το Έπος της Ε.Ο.Κ.Α. αποτέλεσε και αποτελεί αντικείμενο της ιστοριογραφικής μελέτης, αφητηρία καταγραφής των προσωπικών αναμνήσεων των πρωταγωνιστών και των συμμετεχόντων σ' αυτόν και πηγή έμπνευσης για τη λογοτεχνία –πεζογραφία, ποίηση, θέατρο. Στο σημείωμα που ακολουθεί επιχειρείται να δοθεί μια γενική εικόνα της βιβλιογραφίας ενός από τους σημαντικότερους πρωταγωνιστές του Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α., του Κυριάκου Μάτση.

Οι μόνες αυτοτελείς εκδόσεις που υπάρχουν για τον Κυριάκο Μάτση με βάση τη χρονολογία έκδοσή τους είναι: του **Κύπρου Χρυσάνθη**, *Μεγάλες μορφές της κυπριακής ιστορίας, Κυριάκος Μάτσης*, Λευκωσία 1982 (σ. 26), του **Δημήτρη Ταλιαδώρου**, *Κυριάκος Μάτσης, φοιτητικά χρόνια στη Θεσσαλονίκη 1946-1952*, έκδοση «Πρωτοπορίας» Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1989 (σ. 377), η έκδοση του **Ελληνικού Πνευματικού Ομίλου Κύπρου**, *Φιλολογικό Μνημόσυνο Κυριάκου Μάτση* (Λούλλα Κ. Χρυσάνθη, Μιχαλάκης Μαραθεύτης, Νίκος Καλλής, Ρούλα Μάτση και Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή), [Λευκωσία] 1994 (σ. 40) και του **Κλείτου Ιωαννίδη**, *Κυριάκος Μάτσης, ο οραματιστής*, εκδόσεις Αρμίδα, Λευκωσία 1998, τόμοι Α' και Β', (σ. 798). Στις αυτοτελείς εκδόσεις για τον Κυριάκο Μάτση συγκαταλέγεται και το θεατρικό έργο του **Σοφοκλή Κωνσταντίνου**, *Ωρα λευτεριάς*, εκδόσεις Κώστα Επιφανίου, Λευκωσία 1995 (σ. 91), το οποίο είναι εμπνευσμένο από τη ζωή και τη δράση του Κυριάκου Μάτση.

Για τον μελετητή της ζωής, της δράσης και της θυσίας του Κυριάκου Μάτση ιδιαίτερα χρήσιμα και πολύτιμα είναι τα βιβλία των (παρατίθενται με αλφαβητική σειρά): **Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης**, *Λεύκωμα για τα πενήντάχρονα του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1926-1976)*, Θεσσαλονίκη 1979 (σ. 15 και 95-98), **Νικόλαου Βασιλειάδη**, *Εθνομάρτυρες του Κυπριακού Έπους 1955-59*, έκδοση Αδελφότητας Θεολόγων «Ο Σωτήρ», Αθήναι 1992 (σ. 191 και 254-272), **Γρηγόρη Γρηγοριάδης**, *Η προσφορά της ΣΕΚ στους εθνικούς αγώνες. Αφιέρωμα στα 50χρονα της ΣΕΚ*. Έκδοση ΣΕΚ, [Λευκωσία 1994] (σ. 88, 91, 92 και 119), **Γεωργίου Γρίβα-Διγενή**, *Απομνημονεύματα Αγώνος ΕΟΚΑ 1955-1959*, Αθήναι 1984 (σ.324-327), **Γεωργίου Γρίβα-Διγενή** *Χρονικών Αγώνος ΕΟΚΑ 1955-1959*, Λευκωσία 1972 (σελίδες 54, 75, 79, 141,154, 158, 185, 194, 205, 206, 211, 234, 238-243,262, 275, 276, 277-278, 293, 580 και 584), **Φρίξου Δημητριάδη**, *Αγωγή των Νέων, το παράνομο περιοδικό της Ε.Ο.Κ.Α. για τους μαθητές των Δημοτικών Σχολείων*, Λεμεσός 1994 (σ. 181, 183-184 και 251), **Παναγιώτας Ψιλλίτα- Ιωάννου**, *Λειτουργία Ελευθερίας, Αφηγήσεις για τους ήρωες της ΕΟΚΑ*, Λευκωσία 1989 (221-237), **Παναγιώτας Ψιλλίτα-Ιωάννου**, *Οι ηρωομάρτυρες της ΕΟΚΑ*, έκδοση Συμβουλίου Ιστορικής Μνήμης Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-59, Λευκωσία 1996 (σ. 23, 60, 71, 104, 125, 136, 141, 144, 145 και 153), **Ανδρέα Καουρής**, *Γρηγόρης Αυξεντίου: Η ζωή και η δράση του Σταυραετού του Μαχαιρά*, Α' τόμος, Λευκωσία 1996 (30, 31, 47, 48, 56, 110-113, 120, 127, 130, 160-164, 166, 178, 183, 192, 194, 208, 209, 232, 277, 298, 340, 351, 357, 368, 370, 371, 373, 374, 376-379, 384 και 388), **Κωνσταντίνου Καραγιάννη**, *Όταν οι μνήμες έρχονται*, Λευκωσία 1989 (σ. 47-53, 113, 115 και 119), **Γιώργου Κούβελα Δ.**, *Για τον άνθρωπο, τη λευτεριά και την Κύπρο (ομιλίες)*, έκδοση περιοδικού «Μελέτες», χ.τ., χ.χ. (σ. 7, 42-54, και 64-76), **Ελενίτσας Σεραφείμ-Λοΐζου**, *Ο απελευθερωτικός αγώνας της Κύπρου 1955-1959 όπως τον έζησε μια τομεάρχης*, Λευκωσία 1982 (σ. 41-42, 199-200, 208, 303-304 και 332), **Μιχαλάκη Μαραθεύτη Ι.**, *Ακτινοβολίες του '55*, Λευκωσία 1993 (σ. 16-18, 34, 73, 84 και 117), **Σπύρου Παπαγεωργίου**, *Κυπριακή θύελλα 1955-1959*, [Λευκωσία 1977] (σ. 133, 172-173, 177, 193-206, 397, 412 και 433), **Σπύρου Παπαγεωργίου**, *Δια χειρός*

ηρώων, Λευκωσία 1979 (σ. 103-174), **Σπύρου Παπαγεωργίου**, *Ζήδρος*, [Λευκωσία 1986] (σ. 32-33, 67-68, 74, 89, 129-133, 137 και 151), **Πέτρου Παπαπολυβίου**, *Κύπριοι αντιστασιακοί στη Μακεδονία 1941-1944. Μια πρώτη προσπάθεια καταγραφής*. Ανάτυπο, Θεσσαλονίκη 1998 (σ. 306-307), **Χρ. Παπαχρυσοστόμου**, *Το Μουσείον Αγώνος, Αι συλλογαί του – Η εθνική του σημασία*, Λευκωσία 1970 (σ. 6,7,8 και 9), **Γιάννη Σπανού Χρ.**, *ΕΟΚΑ, έτσι πολεμούν οι Έλληνες*, τόμος Α', Λευκωσία 1996 (σ. 96, 132, 166, 229, 247, 283-284, 288-294, 366 και 421- 427), **Πέτρου Στυλιανού-Νίκης Χριστοδούλου**, *Τα Φυλακισμένα Μνήματα*, Λευκωσία 1985, (σ. 6, 16-17, 59, 68 και 73), **Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων Μέσης Εκπαίδευσης-Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού**, *Ο απελευθερωτικός μας αγώνας 1955-1959. Μια πρώτη γνωριμία*. Συγγραφή: Γιάννης Σπανός, Γιώργος Μαυροκορδάτος, Νίκος Ορφανίδης, Λευκωσία 1995 (σ. 104-111, 165 και 189), **Ευστάθιου Χριστοδουλίδη – Μαρούλας Βιολάρη-Ιακωβίδου**, *Ο αγώνας της ΕΟΚΑ μέσα από τον Κυπριακό Τύπο*, Έκδοση Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, [Λευκωσία 1997] (σ. 58, 69, 70, 71 και 73).

Ο Κυριάκος Μάτσης διέθετε και ένα πηγαίο λογοτεχνικό ταλέντο. Ποιήματα του, αλλά και ποιήματα εμπνευσμένα από τους αγώνες και τη θυσία του ανθολογούνται στον ιδιαίτερα πολύτιμο και μνημειώδες έργο των **Μιχαλάκη Μαραθεύτη Ι. και Ρούλας Ιωαννίδου-Σταύρου**, *Ανθολόγιο κειμένων για τον Αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-1959*, έκδοση Σ.Ι.Μ.Α.Ε., [Λευκωσία 1998] {Ποιήματα του Κυριάκου Μάτση με τίτλο: «*Παράξενο το μίλημα των λουλουδιών*», «*Κι από τ' αμάραντα λούλουδα*» και «*Μακάρι τα παιδιάτικα σου νάχα φτεράκια*», σ. 127-128: Ποίημα του Χριστοφή Μάτση με τίτλο «*Αχ, παιδί μου*», σ. 254: Ποίημα της Χρυσάνθης Ζιτσαία με τίτλο «*Κυριάκος Μάτση*», σ. 303-304: Ποίημα της Ρήνας Κατσελής με τίτλο «*Τα τελεφταία χειρόγραφα του Κυριάκου Μάτση*», σ. 304-305: Κείμενο της Ρήνας Κατσελής με τίτλο «*Οι τελεφταίοι στοχασμοί*», σ. 394-396: Κείμενο της Ρούλας Μάτση με τίτλο «*Ο φιλόσοφος Κυριάκος Μάτσης*», σ. 398-401: Κείμενο του Γιώργου Μαυροκορδάτου με τίτλο «*Η ευγενεστέρα πράξις της ζωής...*», σ. 494: Ποίημα του Χριστόδουλου Παπαχρυσοστόμου με τίτλο «*Στην ιερή μνήμη του Κυριάκου Μάτση*», σ. 519: Ποίημα του Γιώργου Πετούση με τίτλο «*Κυριάκος Μάτσης*», σ. 546: Ποίημα του Ανδρέα Ροδίτη με τίτλο «*Στο βάθος του κρησφυγέτου ...*», σ. 610: Ποίημα του Δημήτρη Χαμπουλίδη με τίτλο «*Ωδή στον Μάτση*», σ. 636-637: Ποίημα του Κύπρου Χρυσάνθη με τίτλο «*Η μπαλλάντα του Κυριάκου Μάτση*». Άλλες αναφορές στον Κυριάκο Μάτση: σ. 90, 91, 109-110, 260, 262, 352, 373, 475, 526, 566).

Εκατοντάδες είναι τα άρθρα και τα κείμενα που δημοσιεύθηκαν για τον Κυριάκο Μάτση σε περιοδικά και εφημερίδες τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα.

Ως κατακλείδα θα θέλαμε να τονίσουμε ότι το κείμενο αυτό είναι μια πρώτη προσέγγιση του θέματος και δεν θα μπορούσε φυσικά να καταγράψει εξαντλητικά την πλούσια βιβλιογραφία που υπάρχει για τον Κυριάκο Μάτση.